

تحولات رشد اقتصادی طی نیمه نخست ۱۴۰۰ (بر اساس آمارهای بانک مرکزی)

معاونت بررسی‌های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

تهیه کننده: مهسا رجبی نژاد

ناظر: عاطفه قاسمیان

واحد گردآوری و تحلیل آمارهای اقتصادی

معاونت بررسی های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

دی ۱۴۰۰

از طریق پست الکترونیکی زیر می توانید پیشنهادات و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

economic.tccim@gmail.com

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

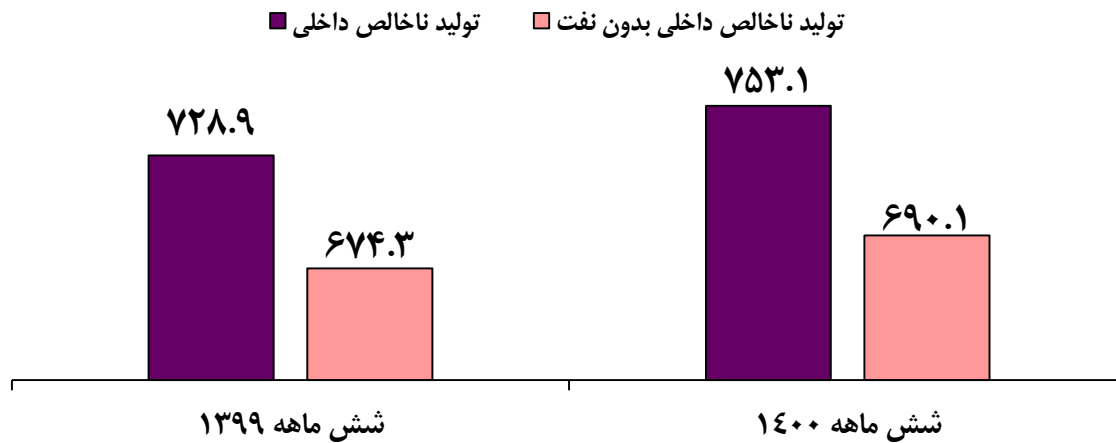

- تولید ناخالص داخلی ایران در پایان شهریور سال ۱۴۰۰ به حدود ۳۰۳۰ هزارمیلیارد تومان رسید. رشد تولید ناخالص داخلی بر اساس قیمت‌های جاری در مقایسه با نیمه نخست سال قبل، حدود ۷۱ درصد و براساس قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ بر مبنای ارزش افزوده بخش‌ها حدود ۳,۳۱ درصد، و بر مبنای مصارف بخش‌ها حدود ۳,۹۵ درصد است.
- **عوامل مسلط تقویت‌کننده رشد** در سمت **عرضه** (ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی) گروه نفت با سهم ۱,۱ واحد درصد و گروه خدمات با سهم ۳ واحد درصد و در سمت **تقاضا** (اقلام هزینه نهایی) رشد صادرات کالاها و خدمات با سهم ۱,۷۷ واحد درصد و رشد هزینه‌های مصرف نهایی بخش خصوصی سهم ۱,۴۹ واحد درصد است.
- **عوامل مسلط تضعیف‌کننده رشد** در سمت **عرضه**؛ شامل فعالیت ساختمان با سهم منفی ۰,۸ واحد درصد و گروه کشاورزی با سهم منفی ۰,۳ واحد درصد و در سمت **تقاضا**؛ شامل افت تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در حوزه ساختمان با سهم منفی ۱,۹ واحد درصد و افزایش واردات با سهم منفی ۱,۵ واحد درصد است.

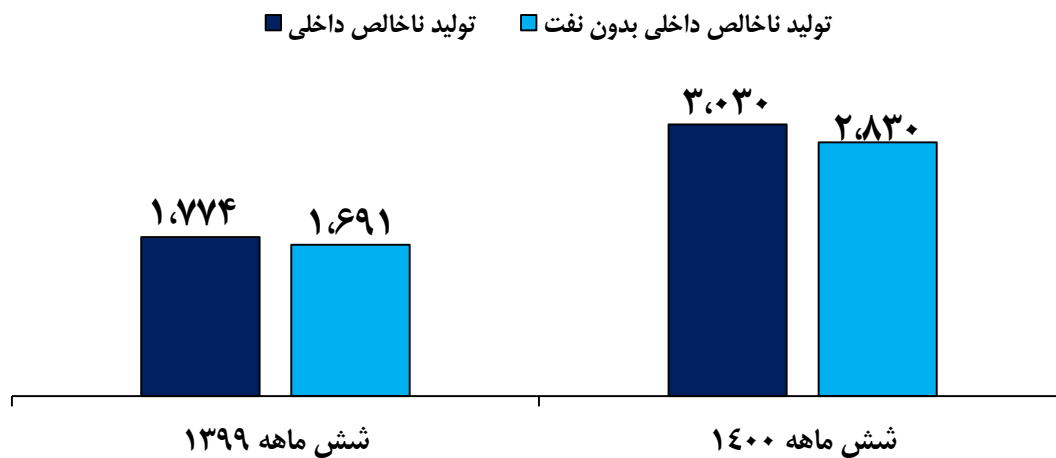

تولید ناخالص داخلی

تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۵، هزارمیلیارد تومان

تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری، هزارمیلیارد تومان

تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ طی نیمه نخست سال ۱۴۰۰ نسبت به نیمه نخست ۱۳۹۹ حدود ۳,۳ درصد رشد کرد و به حدود ۷۵۳ هزارمیلیارد تومان رسید. حدود ۶۹۰ هزارمیلیارد تومان از رقم مزبور مربوط به ارزش افزوده بخش غیرنفتی و ۶۳ هزارمیلیارد تومان هم مربوط به ارزش افزوده بخش نفت است.

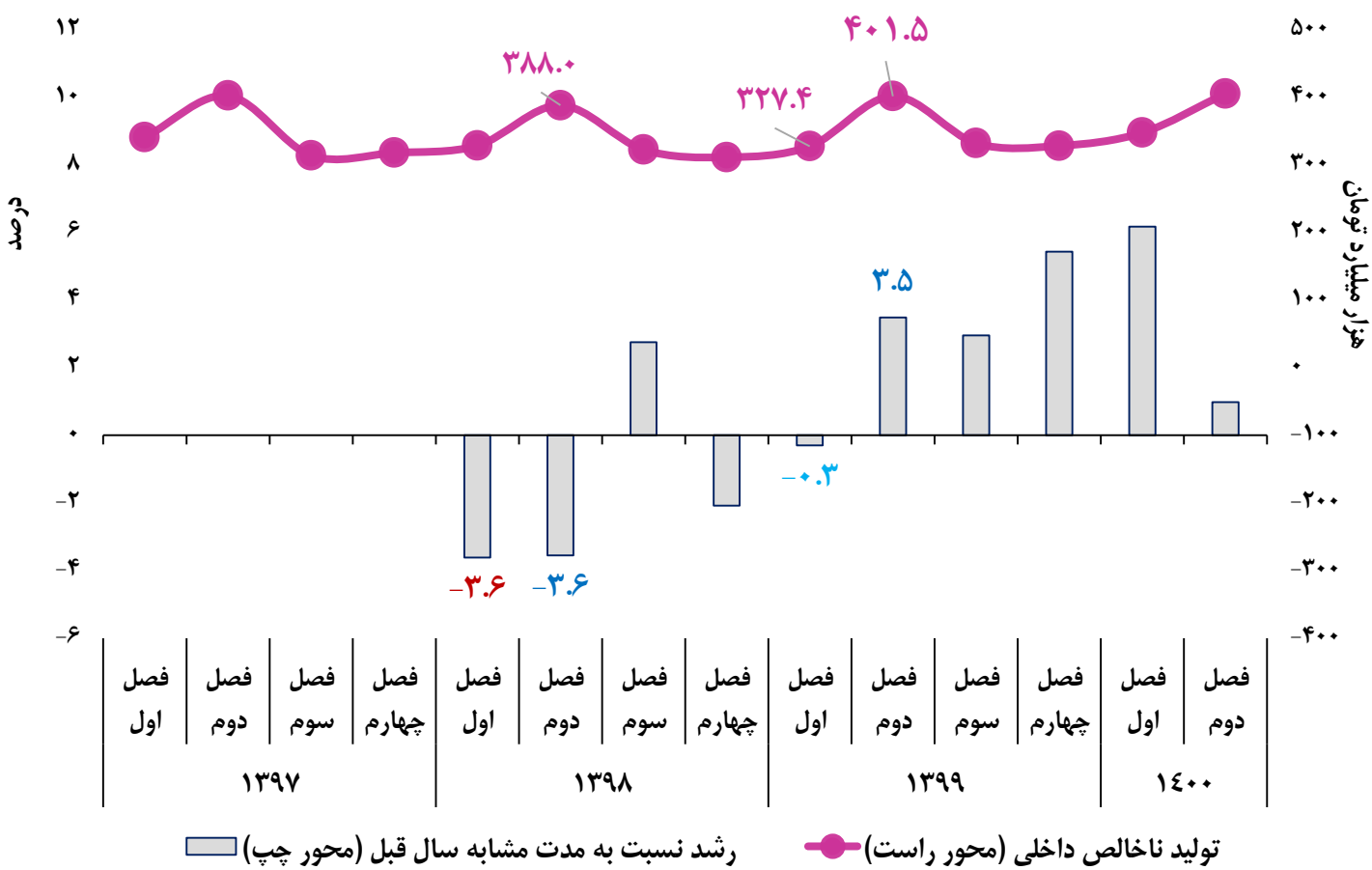
طی نیمه نخست ۱۴۰۰ رشد واقعی ارزش افزوده بخش نفت ۱۵,۳ درصد و رشد بخش بدون نفت، ۲,۴ درصد است.

تولید ناخالص داخلی بر اساس قیمت‌های جاری نیز در مقایسه با نیمه نخست سال قبل، از ۱۷۷۴ هزارمیلیارد تومان به حدود ۳۰۳۰ هزار میلیارد تومان در نیمه ابتدایی سال ۱۴۰۰ رسیده که حدود ۷۱ درصد افزایش یافته است.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

روند فصلی تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت و رشد آن نسبت به مدت مشابه سال قبل
($1395=100$)

در فصل دوم ۱۳۹۹ اقتصاد کشور از رکود خارج شد و طی ۵ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۰، به صورت مستمر ولی همراه با سرعت‌های متفاوت، رشد مثبتی را تجربه کرد. تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت ثابت سال ۱۳۹۵ در تابستان ۱۴۰۰ به حدود ۴۰۶ هزار میلیارد تومان رسید که بالاترین رقم ارزش افزوده واقعی فصلی از ابتدای سال ۱۳۹۸ است.

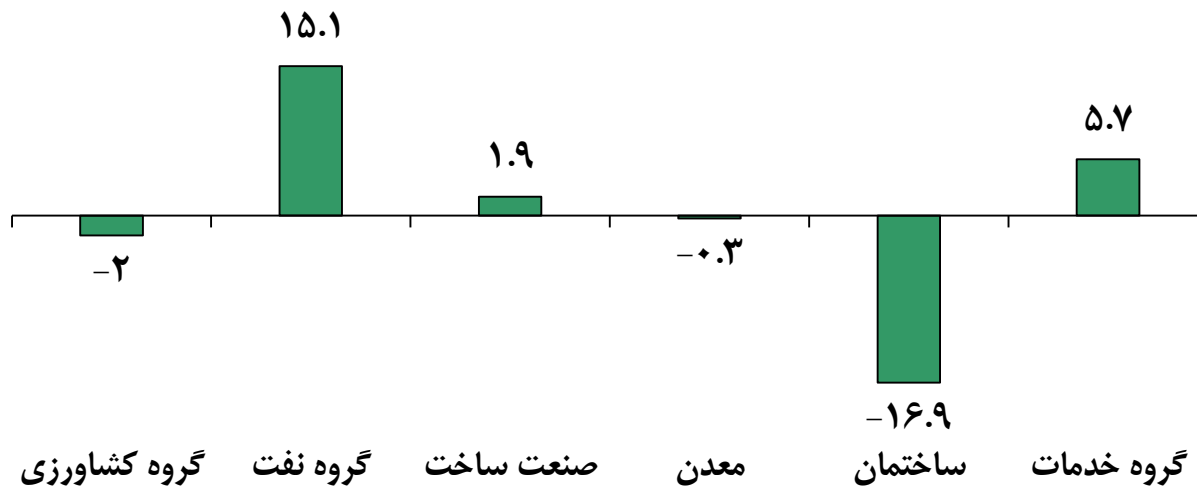
در قیاس با فصل مشابه سال قبل، در فصل دوم ۱۴۰۰ از سرعت رشد تولید ناخالص داخلی کاسته شد و به حدود یک درصد رسید که کمترین رقم رشد از فصل دوم سال ۱۳۹۹ به بعد است.

در قیاس با فصل قبل، رشد تولید ناخالص داخلی در فصل تابستان ۱۴۰۰ حدود ۱۶,۷ درصد بوده که در مقایسه با رقم مشابه در فصل دوم ۱۳۹۹، رقم کمتری است.

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی

- در نیمه نخست ۱۴۰۰ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، در میان رشته فعالیت‌های اقتصادی، بیشترین افزایش در تولید ناخالص داخلی، مربوط به «گروه نفت» با افزایش حدود ۱۵ درصدی است. پس از آن نیز بخش‌های «صنعت ساخت» و «خدمات» به ترتیب با افزایش ۵,۷ درصد و ۱,۹ درصدی قرار دارند. تولید ناخالص داخلی گروه‌های «ساختمان»، «کشاورزی» و «معادن» نیز طی بازه مذکور کاهش یافته است (به ترتیب منفی ۱۶,۹ درصد، منفی ۲ درصد و منفی ۰,۳ درصد).
- سهم بخش «خدمات» از رشد اقتصادی ۳,۳ درصدی طی نیمه نخست ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۳ واحد درصد و سهم دو بخش «نفت» و «صنعت ساخت» نیز به ترتیب ۱,۱ واحد درصد و ۰,۳ واحد درصد است. مشارکت فعالیت‌های ساختمان و معدن در تامین رشد اقتصادی نیمه نخست ۱۴۰۰، کاهنده و به ترتیب منفی ۰,۸ واحد درصد و منفی ۰,۰۰۳ واحد درصد است.

رشد ارزش افزوده بخش‌ها و فعالیت‌های منتخب اقتصادی به قیمت‌های ثابت در نیمه نخست ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل (۱۰۰=۱۳۹۵)

مشارکت در رشد ۳,۳ درصدی نیمه نخست ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل

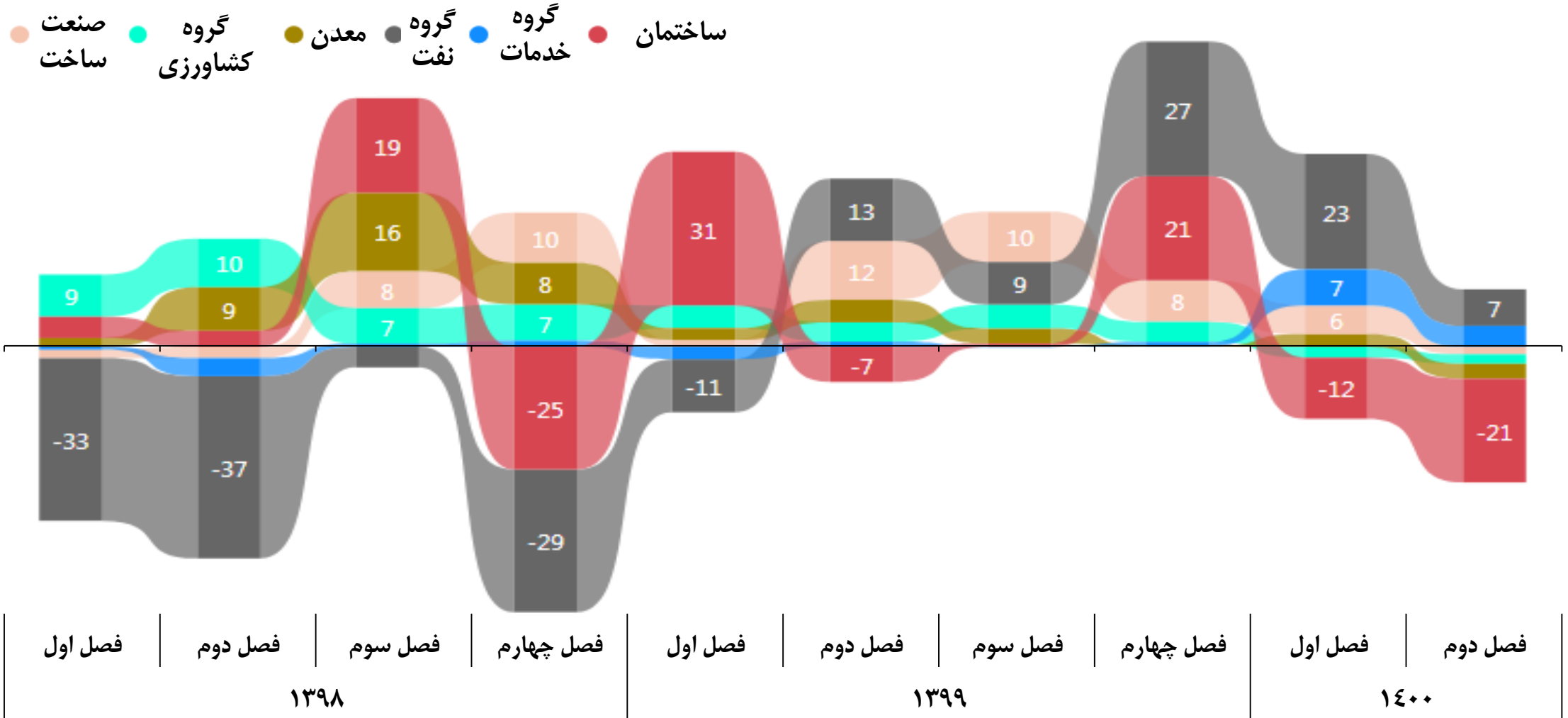
سهم از رشد (واحد درصد)	گروه
-۰.۳	گروه کشاورزی
۱.۱	گروه نفت
۰.۳	صنعت ساخت
-۰.۰۰۳	معادن
-۰.۸	ساختمان
۳.۰	گروه خدمات

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی

- ارزش افزوده «گروه نفت» در تابستان ۱۴۰۰ نسبت به فصل مشابه سال قبل، حدود ۷ درصد افزایش یافته است. اگرچه از سرعت رشد ارزش افزوده این بخش برای دومین فصل پیاپی در تابستان ۱۴۰۰ کاسته شد ولی رشد این بخش در فصل مزبور از سایر گروه‌ها بیشتر است.
- پس از «گروه نفت» ارزش افزوده بخش «گروه خدمات» در نیمه نخست ۱۴۰۰، با افزایش ۴٫۲ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل در جایگاه دوم قرار دارد. طبق داده‌های بانک مرکزی، پس از آنکه در بهار ۱۴۰۰ سرعت رشد ارزش افزوده این گروه افزایش یافت، مجدداً در تابستان سال جاری از سرعت رشد آن کاسته شد. شایان ذکر است از ابتدای سال ۱۳۹۸ تا تابستان ۱۴۰۰ رشد ارزش افزوده «گروه خدمات» تنها در ۴ فصل منفی بوده است. در بین اجزای گروه خدمات، ارزش افزوده فعالیت‌های مربوط به جا و غذا که به دلیل همه‌گیری کووید-۱۹ طی ماه‌های متوالی در رکود به سر می‌برد، در فصل بهار ۱۴۰۰ از رکود خارج شد و در فصل دوم این سال هم از رشد مثبت ۲۷٫۲ درصد برخوردار بود. حمل و نقل و انبارداری نیز پس از آنکه در زمستان ۱۳۹۹ بعد از سه ماه متوالی از رکود خارج شد، مجدداً در تابستان ۱۴۰۰ رشد منفی را در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته تجربه کرد (منفی ۱ درصد). رشد بخش اطلاعات و ارتباطات نیز که همواره از ابتدای سال ۱۳۹۸ مثبت بوده، در تابستان ۱۴۰۰ برای سومین فصل پیاپی تنها از سرعت رشدش کاسته شده است.
- ارزش افزوده بخش «صنعت ساخت» پس از تجربه رشد مثبت طی بازه زمانی فصل سوم ۱۳۹۸ تا فصل نخست ۱۴۰۰، در تابستان ۱۴۰۰ نسبت به تابستان ۱۳۹۹، ۱٫۵ درصد کاهش یافت ضمن اینکه از ابتدای فصل سوم ۱۳۹۹ به تدریج از سرعت رشد این گروه نیز کاسته شد.
- تولید ناخالص داخلی «گروه کشاورزی» در تابستان ۱۴۰۰ با رشد منفی ۱٫۹ درصدی همراه بود. بررسی روند فصلی تغییرات ارزش افزوده این بخش نشان می‌دهد که از ابتدای سال ۱۳۹۸ با استثنای دو فصل ابتدایی سال ۱۴۰۰، در سایر فصول رشد ارزش افزوده این بخش مثبت بوده است. تجربه دو فصل متوالی رشد منفی گروه کشاورزی در نیمه نخست ۱۴۰۰، نشان‌دهنده ورود این بخش به رکود است.
- رشد تولید ناخالص داخلی بخش «معادن» پس از آنکه همواره از ابتدای سال ۱۳۹۸ تا فصل نخست ۱۴۰۰ مثبت بوده، در تابستان ۱۴۰۰ نسبت به مدت زمان مشابه سال قبل با رشد منفی ۳ درصدی همراه شد. در صورت منفی شدن رشد ارزش افزوده این بخش در فصل پاییز ۱۴۰۰، این بخش نیز وارد فاز رکود خواهد شد.
- در میان بخش‌های گوناگون، در تابستان ۱۴۰۰ در مقایسه با فصل مشابه سال قبل، رشد تولید ناخالص داخلی بخش «ساختمان» از سایر بخش‌ها کم‌تر و حدود منفی ۲۱ درصد است. ارزش افزوده بخش ساختمان با تجربه دو فصل متوالی رشد منفی (رشد منفی در بهار ۱۴۰۰ و تشدید آن در تابستان این سال)، وارد مرحله رکود شده است.

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی

روند فصلی رشد ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی در مقایسه با مدت مشابه سال قبل به قیمت‌های ثابت (۱۰۰=۱۳۹۵)، درصد

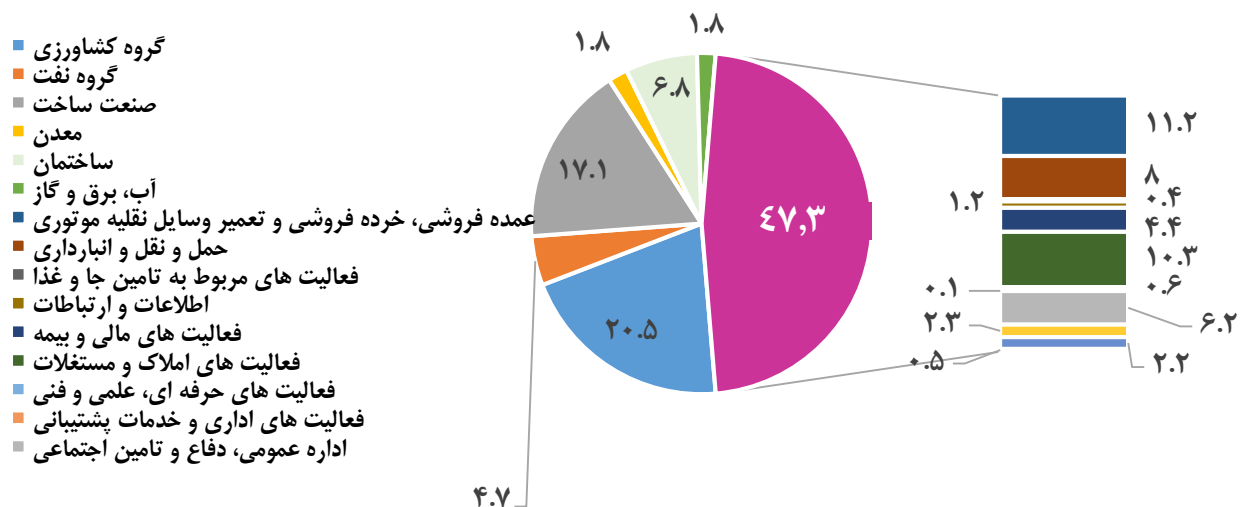

سهم فعالیت‌های اقتصادی از تولید ناخالص داخلی

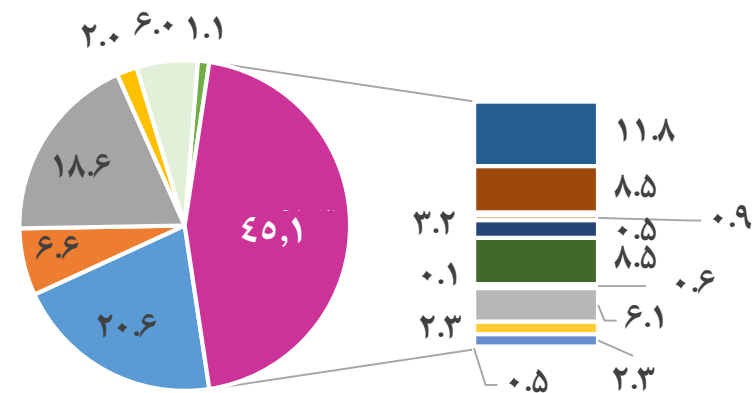

- کل تولید ناخالص داخلی کشور در پایان شهریور سال ۱۴۰۰ به حدود ۳۰۳۰ هزارمیلیارد تومان رسید. در سطح گروه‌های چهارگانه فعالیت‌های اقتصادی، گروه خدمات با سهم ۴۵,۱ درصدی و گروه نفت و گاز با سهم ۶,۶ درصد در صدر ترکیب تولید ناخالص داخلی نیمه نخست ۱۴۰۰ قرار دارند.
- در مقایسه با نیمه اول سال قبل، از سهم گروه خدمات، فعالیت‌های ساختمان، اطلاعات و ارتباطات، مالی و بیمه، املاک و مستغلات و اداره عمومی، دفاع و تامین اجتماعی در کل تولید ناخالص داخلی کاسته و در مقابل بر سهم سایر گروه‌ها و فعالیت‌ها افزوده شده است.
- از جمله افزایش‌های مهم در سهم طی نیمه نخست ۱۴۰۰ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، افزایش سهم گروه نفت و گاز در کل تولید ناخالص داخلی از ۴,۷ به ۶,۶ درصد، سهم صنعت ساخت از ۱۷,۱ به ۱۸,۶ درصد و استخراج معدن از ۱,۸ به ۲ درصد است.
- در میان اجزای گروه خدمات طی نیمه نخست ۱۴۰۰، سهم فعالیت عمده فروشی، خرده فروشی و تعمیر وسایل نقلیه موتوری، حمل و نقل و انبارداری، فعالیت‌های مربوط به تامین جا و غذا و غذا و بهداشت و مددکاری اجتماعی با افزایش همراه است.

ترکیب تولید ناخالص داخلی به تفکیک فعالیت‌ها طی نیمه نخست ۱۳۹۹ (درصد)

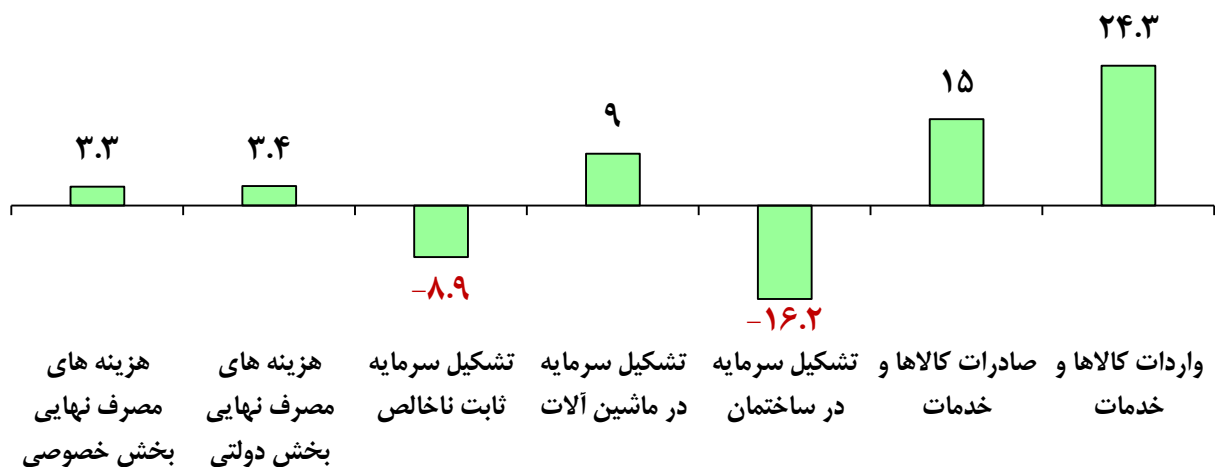
ترکیب تولید ناخالص داخلی به تفکیک فعالیت‌ها طی نیمه نخست ۱۴۰۰ (درصد)

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک اقلام هزینه‌ای

- در میان اقلام هزینه‌ای تولید ناخالص داخلی، کل تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و تشکیل سرمایه در ساختمان در نیمه نخست ۱۴۰۰ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، به ترتیب با کاهش ۸,۹ درصد و ۱۶,۲ درصدی مواجه شدند؛ در مقابل سایر اقلام هزینه‌ای طی مدت مذکور با افزایش همراه بودند که بیشترین آن متعلق به واردات کالا و خدمات با افزایش ۲۴,۳ درصدی است. افزایش ۹ درصدی تشکیل سرمایه ماشین آلات و رشد ۱۵ درصدی صادرات کالاها و خدمات از جمله تحولات مثبت طی نیمه نخست ۱۴۰۰ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل است.
- از منظر هزینه‌ها، عامل مسلط در افزایش حدود ۴ درصدی تولید ناخالص داخلی طی نیمه نخست ۱۴۰۰، رشد صادرات کالا و خدمات (با سهم ۱,۸ واحد درصدی) و افزایش هزینه‌های مصرف نهایی بخش خصوصی (با سهم ۱,۵ واحد درصدی) است. مهم‌ترین عواملی که منجر به کاهش رشد اقتصادی طی نیمه نخست ۱۴۰۰ شده‌اند، از منظر اقلام هزینه‌ای به ترتیب عبارت از کاهش قابل توجه سرمایه‌گذاری ساختمان (با سهم منفی ۱,۹ واحد درصدی) و افزایش واردات کالا و خدمات (با سهم منفی ۱,۵ واحد درصدی) هستند.

رشد اقلام هزینه‌ای به قیمت‌های ثابت در نیمه نخست ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل (۱۳۹۵=۱۰۰)

مشارکت در رشد حدود ۴ درصدی نیمه نخست ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل	
سهم از رشد (واحد درصد)	
۱.۴۹	هزینه‌های مصرف نهایی بخش خصوصی
۰.۵	هزینه‌های مصرف نهایی بخش دولتی
-۱.۵۲	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۰.۴	تشکیل سرمایه در ماشین آلات
-۱.۹	تشکیل سرمایه در ساختمان
۱.۸	صادرات کالاها و خدمات
-۱.۵۱	واردات کالاها و خدمات

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک اقلام هزینه‌ای

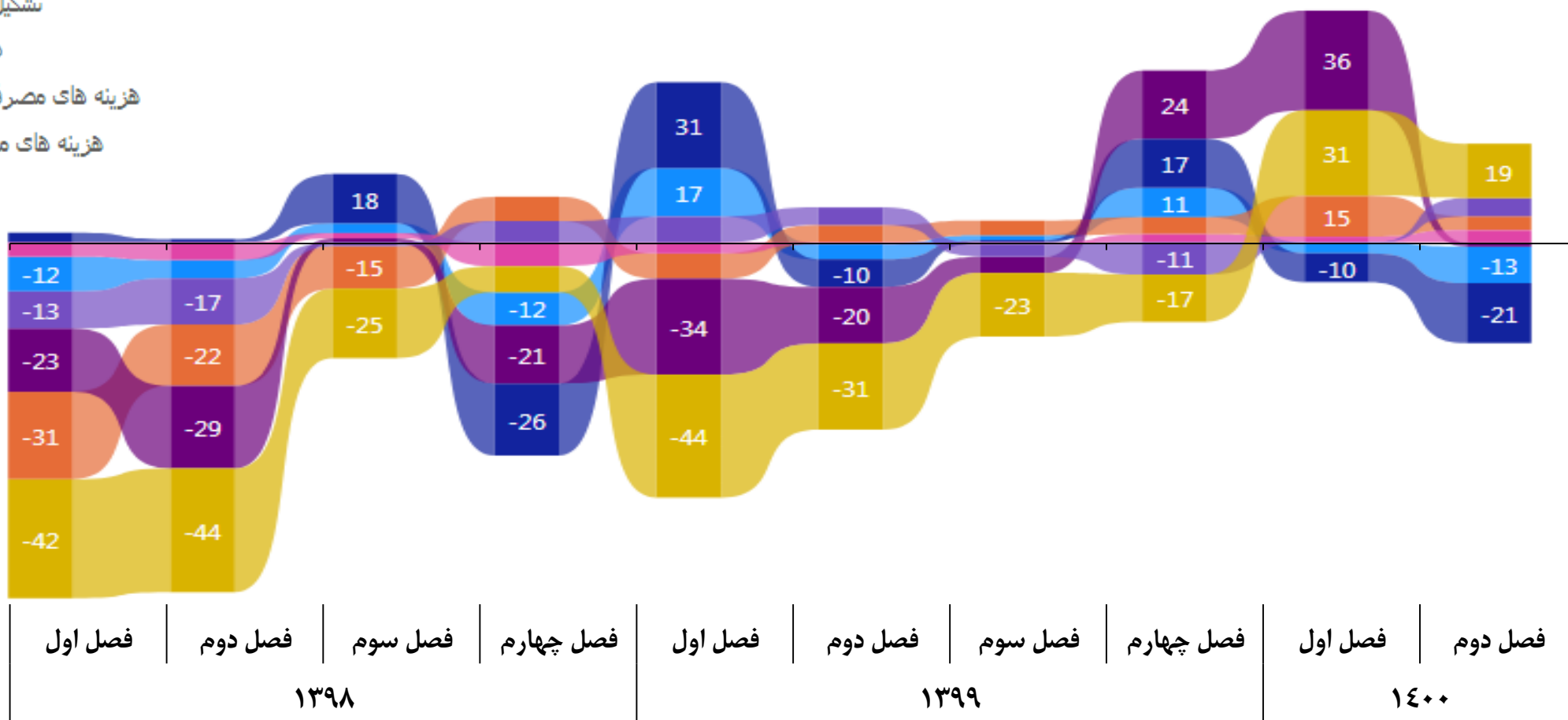
- «هزینه‌های مصرف نهایی بخش خصوصی» در تابستان ۱۴۰۰، افزایش حدود ۴ درصدی را در مقایسه با فصل مشابه سال قبل کسب کرد. طی دو سال گذشته، رشد این قلم هزینه‌ای همواره با فراز و نشیب‌هایی همراه بوده، اما علی‌رغم کاهش سرعت رشد آن در بهار ۱۴۰۰، رشد آن برای سومین فصل پیاپی در تابستان ۱۴۰۰ نیز مثبت شد.
- روند فصلی «هزینه‌های مصرف نهایی بخش دولتی» نشان می‌دهد در حالی که در فصل اول سال ۱۴۰۰ رشدی نداشت، در فصل دوم این سال با افزایش مخارج دولت، ۶,۵ درصد افزایش یافت.
- «صادرات کالا و خدمات» با وجود اینکه در بهار ۱۴۰۰ بیشترین رشد را از ابتدای سال ۱۳۹۸ به خود اختصاص داد، در تابستان ۱۴۰۰ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، ۱,۴ درصد کاهش یافت.
- رشد «واردات کالاها و خدمات» که در بهار ۱۴۰۰ به بیشترین مقدار خود از ابتدای سال ۱۳۹۸ رسیده بود، در تابستان ۱۴۰۰ از سرعت آن کاسته شد و نرخ رشد آن در مقایسه با مدت مشابه سال قبل به حدود ۱۹,۴ درصد رسید. شایان ذکر است رشد واردات کالاها و خدمات در کلیه فصول طی ۲ سال اخیر تا قبل از بهار ۱۴۰۰، همواره منفی بوده است.
- رشد «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» در تابستان ۱۴۰۰ برای دومین فصل پیاپی نسبت به مدت مشابه سال قبل، منفی شد و به حدود منفی ۱۳,۱ درصد رسید که حاکی از آغاز مجدد رکود در بخش سرمایه‌گذاری کشور است. در میان اجزای تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، روند نزولی جزء «تشکیل سرمایه ساختمان» در تابستان ۱۴۰۰ همانند فصل قبل، ادامه یافت و رشد آن نسبت به فصل مشابه سال قبل، منفی ۲۱,۴ درصد شد. عامل اصلی رکود کل سرمایه‌گذاری، رکود سرمایه‌گذاری ساختمان است. جزء دیگر تشکیل سرمایه ثابت ناخالص یعنی «تشکیل سرمایه ماشین‌آلات»، پس از تجربه روند افزایشی طی دو فصل پیاپی، از سرعت رشد آن در تابستان ۱۴۰۰ کاسته شد و به حدود ۵ درصد رسید. بر اساس گزارش بانک مرکزی، افزایش واردات کالاهای سرمایه‌ای و همچنین رشد تولیدات مشابه در داخل کشور از دلایل رشد سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات در کشور طی فصول اخیر است.

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک اقلام هزینه‌ای

روند فصلی رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک اقلام هزینه‌ای به قیمت‌های ثابت در مقایسه با مدت مشابه سال قبل (۱۰۰=۱۳۹۵)-درصد

- تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
- تشکیل سرمایه در ساختمان
- تشکیل سرمایه در ماشین آلات
- صادرات کالاها و خدمات
- هزینه های مصرف نهایی بخش خصوصی
- هزینه های مصرف نهایی بخش دولتی
- واردات کالاها و خدمات

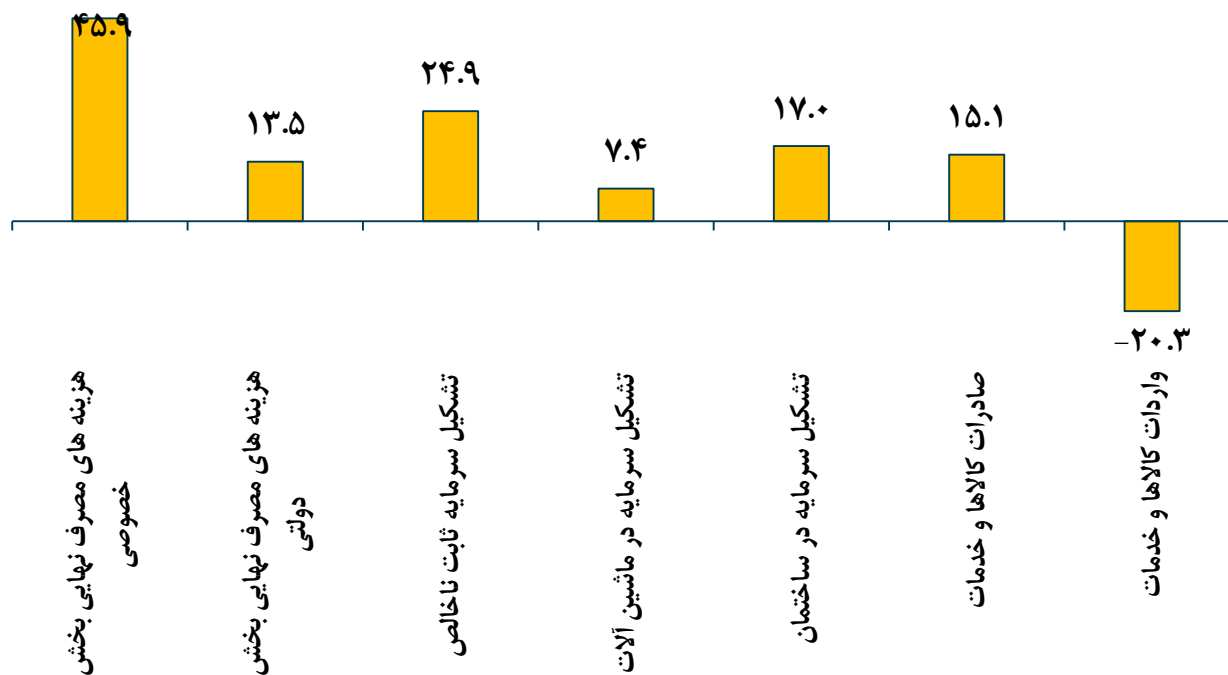

سهم اقلام هزینه‌ای از تولید ناخالص داخلی

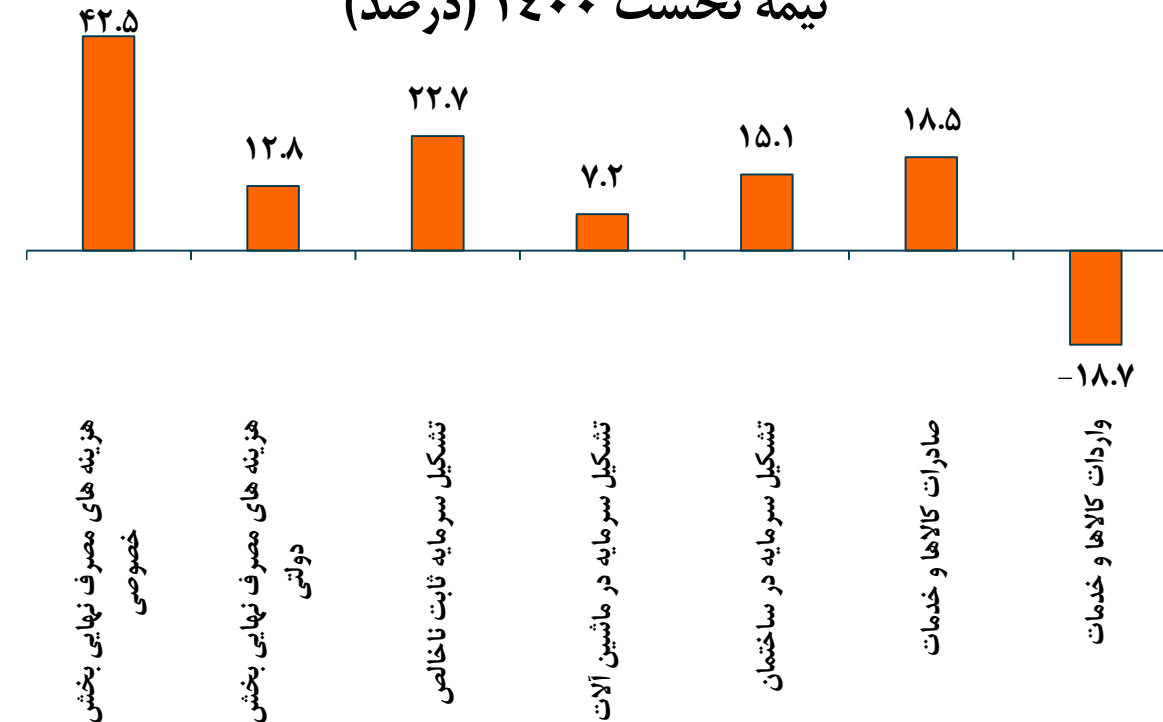

- طی ۶ ماهه ابتدایی ۱۴۰۰، بیشترین سهم از تولید ناخالص داخلی کشور مربوط به «هزینه‌های مصرف نهایی بخش خصوصی» است. سهم این هزینه از کل تولید ناخالص داخلی طی مدت مذکور، معادل ۴۲,۵ درصد بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل، به میزان ۳,۴ واحد درصد کاهش یافته است.
- علاوه بر «هزینه‌های مصرف نهایی بخش خصوصی»، سهم سایر اقلام هزینه‌ای از تولید ناخالص داخلی به جز «صادرات و کالا و خدمات» و «واردات و کالا و خدمات» نیز طی ۶ ماهه ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش یافته است. سهم این دو قلم طی نیمه نخست ۱۳۹۹ به ترتیب ۱۵,۱ درصد و منفی ۲۰,۳ درصد بوده که به ترتیب با افزایش ۳,۴ واحد درصد و ۱,۶ واحد درصدی به ۱۸,۵ درصد و منفی ۱۸,۷ درصد در نیمه نخست سال ۱۴۰۰ رسیده است. شایان ذکر است دلیل منفی بودن سهم واردات، اثر منفی آن بر تولید ناخالص داخلی بوده و سهم مطلق واردات طی بازه مذکور کاهش یافته است.

نیمه نخست ۱۳۹۹ (درصد)

نیمه نخست ۱۴۰۰ (درصد)

منبع داده‌ها: بانک مرکزی

معاونت بررسی‌های اقتصادی

* تفاوت مجموع سهم تشکیل سرمایه در ساختمان و ماشین‌آلات با سهم تشکیل سرمایه ثابت ناخالص ناشی از «سایر تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» است. مفهوم سایر تشکیل سرمایه ثابت ناخالص شامل ارقام هزینه‌های تحقیق و توسعه، اکتشاف معادن، اشیاء گرانبها و سایر اقلام است.